

עת"א 22310/03/24 - נג'ואן חאג' (אסיר) נגד שרות בתי הסוהר- מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת

04 אפריל 2024

עת"א 22310-03-24 חאג'(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני העותר נגד המשיבים	כב' השופט עמית יוסף בן-חמו	נג'ואן חאג' (אסיר) ע"י ב"כ עו"ד אביב רונן במינוי של הסנגוריה הציבורית
		1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל

החלטה

בפני עתירת אסיר נגד ההחלטה המנהלית להפסיק את השתתפותו בטיפול בבית סוהר חרמון, ולהעבירו לכלא אחר, וכן, נגד ההחלטה לדחות את בקשתו להחזירו לטיפול בבית סוהר חרמון.

את העתירה בשמו של העותר הגיש עו"ד מטעם הסיוע המשפטי.

לכתב העתירה הוגשה "הודעה לבית המשפט על מתן ייצוג משפטי בהליך עת"א" שם נרשם כי הסנגוריה המחוזית הורתה על מינויו של עוה"ד **בתוקף סמכותה** לפי חוק הסנגוריה הציבורית תשנ"ו-1995.

העותר טוען כי ההחלטה להפסיק את הטיפול הינה בלתי סבירה ואינה מוצדקת.

בעקבות העתירה הגישה המשיבה בקשה למתן הנחיות.

המשיבה טוענת כי לא הוגשה בקשה מנומקת למינוי סנגור לביהמ"ש, לא ניתנה כל החלטה שיפוטית המורה על מינוי סנגור מטעם הסנגוריה הציבורית ולא הייתה כל התייחסות או נימוקים המצדיקים מינוי סנגור ציבורי וזאת בהתחשב במהות העתירה, אף מבלי להתייחס לתנאים הנוספים הנדרשים למינוי סנגור ציבורי.

המשיבה מבקשת לציין כי עתירות אסירים אינן נמנות עם ההליכים בהם קמה חובת ייצוג ע"י סנגור, ייצוג בהליך של עת"א ככלל, איננו כלול בשירותים המוסדרים בחוק הסנגוריה הציבורית התשנ"ו-1995, הדבר נכון ביתר שאת שעה

שנושא העתירה אינו מעלה כל חשיבות עקרונית מעבר לשגרה, ובהתייחס לעתירות של כלל האסירים המבקשים סעדים מסוג זה בהם לא ניתן ייצוג בהליך.

המשיבה טוענת כי דרך המלך להרחבת הסמכות למינוי סנגור ציבורי היא ע"י פנייה לביהמ"ש אשר אמור לשקול בין היתר סיכויי העתירה, מצבו הכלכלי של העותר נסיבות אישיות והסעד המבוקש.

תגובת הסנגוריה הציבורית:

במסגרת הדיונים בפני ועדת השחרורים החליטה הועדה למנות לעותר סנגור לצורך הדיון בוש"ר 67796-08-23.

בדיון שהתקיים בוש"ר המליצה הוועדה לשב"ס לבחון ולשקול, עפ"י שיקול דעתם המקצועי והנתונים המעודכנים שבפניהם, את שיבוצו של העותר בתכנית שיקום.

הסנגוריה הציבורית טוענת כי מאחר ווש"ר הורתה על מינוי סנגור מהסנגוריה הציבורית, קמה לסנגוריה הציבורית סמכות להורות על מינוי סנגור אף בהיעדר החלטה שיפוטית בכל עתירה שגישה האסיר שיכולה להיות לה השלכה להליך המתנהל בפני ועדת השחרורים.

ב"כתב המינוי" של הסנגוריה הציבורית נטען באופן כללי שהמינוי הוא "**בתוקף סמכותה** לפי חוק הסנגוריה הציבורית".

יאמר כבר כעת כי לאחר עיון בחוק הסנגוריה הציבורית, לא מצאתי מקור סמכות המקנה לסנגור הציבורי את הסמכות למנות לעותר סנגור בנסיבות אלה.

בכתב התגובה נטען כי בעקבות המלצת ווש"ר ולאחר בחינת הנסיבות בתיק, **הונחה הסנגור** מכוח הייצוג בהליך הוש"ר להגיש עת"א ולבקש להחזירו לכלא חרמון לצורך שילובו בטיפול. בתגובה נטען עוד כי בסמכותה של הסנגוריה הציבורית לייצג בהליכי עתירות אסירים הוכרה זה מכבר בפסק דין שניתן ברע"ב 8702/11 רויטר נ' מדינת ישראל, שם נקבע כי לא רק שיש **לביהמ"ש** סמכות למינוי סנגור ציבורי בעתירת אסיר, אלא, שבנסיבות מסוימות אף חייב ביהמ"ש למנות סנגור ציבורי. החלטת ביהמ"ש לעניין מינוי סנגור ציבורי צריכה להינתן תוך בחינת כל מקרה לגופו ולאור הנסיבות המיוחדות, ובשים לב למשאבים המוגבלים של הסנגוריה הציבורית והצורך לשמור על שוויון בין אסירים בהליכים משפטיים (רע"ב 4914/12 זוזוליה נ' משטרת ישראל, רע"ב 5716/12 סעיד קייס נ' שב"ס).

הסנגוריה הציבורית טוענת כי היא מוסמכת, כרשות מנהלית, להחליט על מינוי סנגור מטעמה כאשר מדובר בהליך נלווה להליך אחר שבו ניתן לסנגוריה הציבורית מינוי עפ"י חוק וזאת בהסתמך על החלטת ביהמ"ש המחוזי בחיפה **בעת"א 15106-01-17**, שם נקבע כי ניתן להגדיר את בקשת העותר לשינוי סיווג ויציאה לחופשה כהליך הנלווה להליך המתנהל בפני ועדת השחרורים, זאת מהטעם שתוצאת ההכרעה השיפוטית יכולה להשפיע על תוצאות ההליך בפני ועדת השחרורים.

עוד מוסיפה הסנגוריה כי בהיעדר טענה או ראייה סותרת העומדת לסנגוריה הציבורית חזקת תקינות ההחלטה המנהלית.

בהליך שבפני לא הוגשה לביהמ"ש בקשה למינוי סנגור. ולפיכך, השאלה העומדת לדיון איננה באילו מקרים רשאי וצריך **ביהמ"ש** למנות סנגור מהסנגוריה הציבורית, השאלה היא **האם מוסמכת הסנגורית הציבורית** בנסיבות המקרה שבפנינו להורות על מינוי סנגור מבלי לבקש את אישור ביהמ"ש.

לדעתי התשובה לכך הינה שלילית.

הפסיקה הכירה בשיקולים שונים לעניין מינוי סנגור ציבורי **ע"י ביהמ"ש**, בעתירות אסירים (ראה בעניין זה בין היתר רע"ב 1574/14 פלוני נ' מ"י, רע"ב 4914/12 איגור זוזוליה נ' מ"י, רע"ב 5435/15 דוד אסור נ' שב"ס).

עם זאת, יש לציין כי "עתירות אסיר" אינן מופיעות ברשימת המקרים בהם קיימת חובה למינוי סנגור מטעם ביהמ"ש לפי סעיף 15(א)(1) לחסד"פ (נוסח משולב תשמ"ב - 1982) וכן, אינה כלולה גם בשירותים המוסגרים בחוק הסנגוריה הציבורית התש"ו - 1995 (להלן: "**חוק הסנגוריה הציבורית**") וזאת למעט הליכים מסוימים המתקיימים בפני ועדת השחרורים.

סעיף 18(א)(11) הקובע: **זכאות לייצוג. (א)...(11) אסיר שהוחלט למנות לו סנגור לפי סעיף 16(ד) לחוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001, או אסיר שזכאי לייצוג לפי סעיף 16(ד) לחוק האמור.**

סעיף 16 לחוק שחרור על תנאי ממאסר התשס"א-2001 קובע:

(ד)

הועדה או יושב ראש הועדה רשאים למנות לאסיר סניגור לצורך הדיון בפני הועדה, ויחולו לענין זה הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995, בשינויים המחויבים.

(1ד)

בהליכים לפי סעיפים 7 ו-21 א וכן בהליך של ביטול שחרור על-תנאי לפי סעיף 21ב לעניין שחרור על-תנאי מטעמים רפואיים לפי סעיף 7, יהיה אסיר או אסיר ששחרר על-תנאי, לפי העניין, זכאי לייצוג על ידי סניגור ציבורי שמונה לפי הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995, ויחולו לעניין זה הוראות החוק האמור, בשינויים המחויבים.

הסנגוריה הציבורית איננה חולקת על כך שככלל אסירים המגישים עתירות לביהמ"ש לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר, אינם זכאים לקבלת ייצוג ומינוי סנגור ציבורי באופן אוטומטי וזאת מהנימוקים שהסנגוריה עצמה פירטה בתגובתה בסעיף 7.

בשונה מהיקף סמכותו של ביהמ"ש להורות על מינוי סנגור **ולשיקול הדעת הרחב** שניתן לביהמ"ש במסגרת החקיקה הרלוונטית, הרי שסמכות הסנגור הציבורי כפופה להוראות חוק הסנגוריה הציבורית והיא איננה יכולה ליצור לעצמה סמכות מעבר לכך, גם לא "סמכות נלווית".

סעיף 16ד לחוק שחרור מאסר על תנאי מדגיש מפורשות כי המינוי הוא **לצורך הדיון בפני וועדת השחרורים**.

אין זה סביר בעיניי כי יינתן ייצוג גורף ע"י הסנגוריה הציבורית, בהיעדר סמכות שהוקנתה לה מפורשות בחוק הסנגוריה הציבורית, לכל מי שמונה לו סנגור לצורך הדיון בפני ועדת שחרורים רק בשל העובדה שהחלטה בעתירות המוגשות יכולה להשפיע על תוצאות ההליך המתנהל בפני ועדת השחרורים.

בכל הכבוד, בעניין זה דעתי שונה מהדעה שהובעה בביהמ"ש המחוזי בחיפה בתיק עת"א

17-01-15106 (כב' הנשיא שפירא).

השאלה איננה האם החלטת הסנגוריה למנות סנגור ציבורי בעתירה היא "**ראויה**", אלא, האם "הסנגוריה הציבורית" כ"רשות מנהלית" **מוסמכת** להורות על מינוי סנגור בהיעדר הסמכה בחוק. לאור הדינים החלים על רשות מנהלית והיקף סמכותה.

דווקא בשל העובדה שמדובר ב"רשות מנהלית" יש להדגיש כי לרשות המנהלית אין סמכות אלא רק זו שהוקנתה לה מפורשות בחוק. ככל שלא הוקנתה סמכות מפורשת בחוק, ההחלטה המנהלית הינה משום חריגה מסמכות ואיננה תקפה.

יש לזכור כי מתן האפשרות הגורפת לסנגוריה לייצג אסירים בעתירות, רק בשל העובדה שעניינם תלוי ועומד בפני ועדת השחרורים ומשום שהם סבורים כי ההכרעה השיפוטית בעתירה יכולה להשפיע על תוצאות ההליך בוש"ר עלולה לפגוע באופן קשה ביותר באחד מהעקרונות המנחים בעניין עתירות אסירים והוא **עקרון השוויון**.

עפ"י המבחנים שנקבעו ע"י ביהמ"ש העליון כמפורט לעיל, עתירת אסיר בעניין "טיפול" איננה נמנית עם סוג העתירות שבהם ימונה סנגור ציבורי לעותר.

בעניין שנידון ברע"ב **4914/12 איגור זוזוליה נ' משטרת ישראל**, קבעה כב' השופטת חיות (כתוארה אז) "**אשר לדחיית הבקשה למינוי סנגור ציבורי. שאלת זכאותם העקרונית של אסירים לייצוג בהליכים משפטיים לא מצאה את מקומה בחוק הסנגוריה הציבורית תשנ"ו-1995, המתיחס לייצוג בהליכים בפני ועדת שחרורים בלבד** (ראו סעיף 18(11) לחוק המפנה לחוק שחרור על תנאי ממאסר... בבקשה לעיון חוזר שהגישה לביהמ"ש קמא טענה הסנגוריה הציבורית כי מינוי סנגור בענייננו מתחייב על פי אמות המידה בהחלטה שניתנה לאחרונה ברע"ב **8702/11 רויטר נ' מ"י**. בדיון לא קיבל ביהמ"ש את הטענה שכן ההחלטה למנות סנגור ציבורי בעניין רויטר ניתנה בשל נסיבותיו המיוחדות של אותו מקרה בו הוגשו חו"ד סותרות של הגורמים

המקצועיים בעניינו של המבקש והמשיבה לא התנגדה למינוי שם. החלטה זו המצומצמת לאותן נסיבות אין בה על כן כדי להתוות אמות מידה כלליות להכרעה במקרים אחרים... לגישתי, אין אמנם מניעה עקרונית לכך שביהמ"ש יורה על מינוי סנגור ציבורי בעתירת אסיר במקרים מתאימים, אך נראה כי סוגיית מינויו של סנגור ציבורי בעת"א ראוי לה כי תיבחן בכל מקרה לגופו ועל פי נסיבותיו ובשים לב למשאבים המוגבלים של הסנגוריה הציבורית ולצורך לשמור על שוויון בין אסירים בהליכים משפטיים (ההדגשות שלי י.ב.) כבימ"ש קמא אף אני סבורה כי המקרה דנן אינו נמנה עם המקרים המצדיקים מינוי סנגור ציבורי שכן הוא אינו מעלה כל שאלה משפטית המצדיקה את המינוי (השוו רע"ב 9470/00 הנ"ל)... כמו כן ובניגוד לנטען על ידו עולה מפרוטוקול הדיון בביהמ"ש המחוזי כי המבקש דובר עברית ברמה סבירה. הבקשה נדחית, אפוא על שני ראשיה."

לביהמ"ש מוגשות עתירות רבות מספור בנושאים אלה, כמו בנושא החופשות וככלל ביהמ"ש איננו ממנה סנגור וכמובן שהסנגוריה אינה מוסמכת להחליט על דעת עצמה למנות סנגור וכך היא אכן נמנעת בפועל מלמנות סנגור מטעמה.

מינוי סנגור ע"י הסנגוריה הציבורית בנסיבות אלה, כאשר גם ביהמ"ש עצמו איננו ממנה ככלל סנגור בעניינים אלה, עלול לגרום לפגיעה קשה בעקרון השוויון, עקרון זה הוא עקרון מנחה כפי שנקבע בעניין רע"ב 4914/12 זוזוליה נ' משטרת ישראל.

אין כל הצדקה להעדיף אסיר על פני אסירים אחרים בעתירות באותם עניינים רק בשל העובדה שעניינו תלוי ועומד בפני ועדת שחרורים.

אשר על כן, אני מורה על ביטול מינוי הסנגור שמונה ע"י הסנגוריה הציבורית.

העותר רשאי להיות מיוצג ע"י עו"ד מטעמו.

ניתנה היום, כ"ה אדר ב' תשפ"ד, 04 אפריל 2024, בהעדר הצדדים.